JOHANNES VAN VUCHT.

DOOR

P. HAVERKORN VAN RIJSEWIJK.

AN dezen schilder waren eenige werken bekend, welke aan-
toonden dat hij hier te lande thuis behoorde en leefde in
het begin der zeventiende eeuw. Aangaande hem zelf wist
men niets; sommigen meenden, dat hij uit Haarlem afkomstig
zou zijn, maar het bleef onbekend waarop deze meening
steunde. Het eerste bericht aangaande zijn persoon werd
wereldkundig door de uitgave van J. SYSMUS' *Schildersregister*¹⁾, dat meldde:
„JAN VAN VUGT, Rotterdam, Perspective, Mr. van ANTONY DE LORME”. Het
is mij aangenaam iets meer van hem te kunnen melden.

Hij werd omstreeks het begin van 1603 geboren, daar hij in eene acte,
welke op 18 Jan. 1633 werd gepasseerd²⁾, gezegd wordt oud te zijn omtrent
30 jaren, en daar hij soms JAN GOVERTSZ. VAN DER VUCHT genoemd wordt³⁾,
zal zijn vader GOVERT geheeten hebben.

---

¹⁾ *Oud-Holland*.

²⁾ Prot. J. CORNELISZ VAN DE SWAN, III, 301.

³⁾ Prot. A. HUYSMAN XI 39.

Hij trouwde vroeg. Zijne vrouw heette ANNETGE GERRITS, en was eene dochter van GERRIT JACOBZ. RENTIER¹⁾, „scheepmaecker”, en GRIETGE CORSTIAENS. Den 21ⁿ Jan. 1624 werd hun huwelijk ingeschreven en den 8^{en} Febr. voltrokken in de Groote kerk. De inschrijving luidt: „JOËS VAN VUCHT, jongesel, w(onend) inde Lombaertstraet, met ANNEKE GERRITS VAN SAS, j. d., woont in den Noppert, beyde van Rotterdam”²⁾.

Niet lang na hun huwelijk overleed de vader van zijne vrouw, en den 11^{en} Oct. 1627 teekende hij eene acte, waarbij hij verklaarde van zijn vrouws moeder te hebben ontvangen „2000 ca. gld.” en dat deze hare dochter had „uyt-geset in cleedinghe ende reedinghe van wolle ende linne als wanneer sij met JOHANNES VUCHT is getrouwt, sulcx dat sij comp. daermede ten volle betaelt waeren van alle tgeen GERRIT JACOBZ., scheepmaecker, vader van ANNA GERRITSE haer bij zijn testament van 29 Dec. 1598 heeft gemaect”. Bij deze acte was de schilder ANTHONY DE LORME, dien wij nog meermalen hem bij eenen notaris zullen zien vergezellen, zijn getuige³⁾. Misschien had de uitkeering der 2000 guldens de weduwe RENTIER in moeilijkheden gebracht; een half jaar later, den 17^{en} Juni 1628, althans leent zij f 300, en uit de acte, welke hiervan werd opgemaakt, blijkt dat nochtans door die uitkeering de goede verstandhouding tusschen haar en haren schoonzoon niet had geleden, want deze staat haar daarbij ter zijde als „haer gecoren voocht in dese”⁴⁾.

Trouwens zij was weldra in de gelegenheid hem een gelijksoortigen dienst te bewijzen. Ondanks het vaderlijk versterf en de opbrengst van zijne schilderijen, leed JOHANNES weldra aan geldgebrek. Den 12^{en} Aug. 1628 teekende hij eene schuldbekentenis van gelijk bedrag als door zijne schoonmoeder was gepasseerd, met belofte de som te voldoen binnen twee jaren, en interest te betalen tegen den penning zestien. CATHARINA DUPIER (lees DU PIERE), de weduwe van JAN VAN WAESBERGHE den tweede, gaf hem het geld, met bewilliging van haar zoon ABRAHAM, terwijl „tot meerder sekerheyt” VAN VUCHT's schoonmoeder voor hem borg bleef⁵⁾. Uit deze acte blijkt tevens dat onze schilder nu woonde in de Nieupoort, de straat, welke thans de Oppert wordt genoemd en wel aan de Westzijde. Het huis, dat hij bewoonde, was zijn eigendom; misschien had het behoord tot de nalatenschap van zijn schoonvader; hoe dit zij, onvermogen

---

1) Zóó wordt hij genoemd in een acte dd. 17 Juni 1628.

2) Trouwregister van de Groote Kerk te Rotterdam.

3) Prot. J. v. ALLER ANDRIESZ VIII, 603.

4) Prot. J. C. v. D. SWAN, V, 363.

5) Prot. A. KIEBOOM, I, 303.

was hij niet, te minder daar hij nog een huis, met zes kleine huisjes er aan, bezat op de Botersloot, bij het Quakernaat. Toch namen zijne geldelijke zorgen weldra toe. Den 22^{en} Jan. 1632 teekenden hij en zijne vrouw eene acte, waarbij zij bekenden schuldig te wezen aan ABRAHAM VAN WAESBERGHE *f* 1200, en voor die schuld verbonden zij het huis, waarin zij woonden, en de overige panden welke zij bezaten ¹⁾.

Deze ABRAHAM VAN WAESBERGHE, die — gelijk wij zien zullen — met VAN VUCHT in zeer nauwe betrekking bleef, was de eerste zoon, dien JAN VAN WAESBERGHE de tweede had bij zijne tweede vrouw CATHARINE DU PIERE. Hij was geboren den 27^{en} Sept. 1602 en den 23 April 1624 gehuwd met ANNA COLVIUS ²⁾. Hij was zijdelakenkoopman van beroep, en de oudere broeder van ISAAC VAN WAESBERGHE.

Of VAN VUCHT door finantiële redenen, dan wel door belangen van zijne kunst werd gedreven, onze schilder ging in de laatste weken van 1632 naar Den Haag. De acte, welke dit leert, is tevens ter kenschetsing van zijn persoon en tijd niet onaardig, zoodat wij meenen onzen lezers geen ondienst te doen met haar over te nemen. Zij luidt:

„Op den 18^{en} Jan. 1633 compareerden Mr. HENDRIK BENS ³⁾, chirurgijn, out omtrent 46 jaren, ende JOHANNES VAN VUCHT, out omtrent 30 jaren, beyde borgers ende poorters der stadt Rotterdam, dewelcke ter requisitie van D^s. ALUTARIUS, Dienaer des H. Evangelies binnen Gorcum, hebben verclaert, dat zij beyde omtrent 8 ofte 9 weecken geleden, tsamen sijn comen reysen wt den Hage naer Delft, comende als doen meede bij haer inde schuyt eenen Doctor in de Medecijnen genaemt VAN DER HOUVEN, wonende tot Gorinchem, bij hem hebbende sijne huysvrouw ende een kindt. Ende naer datse tsamen enige discoursen hadden gehat ende hem seer verachtelijk ende ergerlijck hadden hooren spreecken vande Gereformeerde religie, noopende het stuck vande verseeckertheyt der salicheyt vande gelovige in dit leven, Soo ist dat se hem voorts hebben hooren seggen, dat D^s. ALUTARIUS een vrouwe tot Rotterdam een dranck hadde innegegeven, daarvan datse tachtich stoelgangen hadde gecregen ende eyn-delijck aen gestorven was, twelck hij presenteerde te bewijsen — daerop ses ofte acht rijcxdaelders gevende in handen van seecker treffelijk man

1) Prot. N. v. D. HAGEN, XXI, 103.

2) A. M. LEDEBOER, *Het Geslacht van Waesberghe*, 2e dr., p. 227 en 102.

3) Deze is dezelfde, dien wij straks zullen ontmoeten als lid der in 1634 opgerichte Societeit, en dat hij met VAN VUCHT naar Den Haag was geweest, doet ons de onderstelling niet onwaarschijnlijk achten. dat finantiële zaken VAN VUCHT naar Den Haag hadden geroepen.

binnen Delft wonende, dye wij desnoot sijnde soudén cunnen aenwysen, welcke penninge evenwel door denselven man van Delft aen hem VAN DER HOUVENS huysvrouwe werden gegeven, persisterende hij VAN DER HOUVEN evenwel in dit sijn seggen, fulminerende voorts op de persoon van D^s. ALUTARIO voornoemt, hem scheldende voor een fyelt ende rabaut, oock wel expresselijck ALUTARIUM beschuldigende dat hij hem VAN DER HOUVEN hadde gepoocht uyt sijn dyenst ende officie tot Gorinchem te stooten".¹⁾

De finantiële moeilijkheden, waarin VAN VUCHT verkeerde, waren wellicht aanleiding dat hij tot iets besloot, waardoor hij het nog zorgelijker kreeg. Wat dit was leert ons 't best eene mededeeling, door zijne vrouw gedaan na zijn dood. Daarbij verklaarde zij dat hij eene „compagnie” had gesloten met HENDRICK WALHOFF, CORNELIS DE VRIES, ABRAHAM VAN WAESBERGE, HENDRICK BENS, JAN LAMBERTS VERMASSEN en HENDRIK POYNTE, om op te koopen „landen bijnaer verdolven ende oock die geheele landen gelegen in de polder genaempt het Suyteynde van Waddingsveen”,²⁾ Volgens hare verklaring, was deze „societeit” opgericht den 31^{en} Jan. 1634. Maar reeds vroeger was VAN VUCHT met zijnen vriend, den „sijdewinckelier” ABRAHAM VAN WAESBERGE, die tevens kunsthändler was, dergelijke speculaties begonnen. Den 5^{en} Dec. 1633 sloten zij een contract „omē tsamen elcx voor de helft te coopen ten gemeenen prouffijt & schade seekere veenlande, omē deselve tot gemeene prouffijte te veenen.”³⁾ Den 31^{en} Dec. kochten zij 4 morgens veen in 't ambacht van Hillegersberg⁴⁾, waarbij zij den 11^{en} Jan. 1634 nog drie morgens namen voor f 1940 en den 14^{en} Maart hadden zij weer een koop gesloten, welke echter drie weken later vernietigd werd, op verzoek van den eigenaar, die den verkoop, door zijne vrouw in zijne afwezigheid gedaan, niet goedkeurde.⁵⁾

VAN WAESBERGE betaalde en VAN VUCHT gaf hem, voor zijn aandeel, eene schuldbekentenis. Den 20 Jan. 1635 werd de reeds vermelde van f 1200 vernieuwd en eene van f 900 gesloten. Den 5^{en} April ging VAN VUCHT met H. WALHOFF eene transactie aan voor 't land, dat hij met H. BENS en A. VAN WAESBERGE had gekocht. Bij deze acte waren ANTHONY DE LORME en GERRIT VAN VUCHT zijne getuigen⁶⁾. Op 't einde van gemeld jaar was VAN VUCHT aan VAN WAESBERGE schuldig 2825 car. gld., en den 14^{en} Dec. maakten zij eene acte,

1) Prot. J. CORN. V. D. SWAN, III, 301.

2) Prot. A. KIEBOOM, VI, 24.

3) Prot. N. A. VOGEL, XXVI, 82.

4) Prot. J. CORNS. V. D. SWAN, III, 442, 487, 643.

5) Als boven, 529, 534.

6) Prot. A. HUYSMAN, VII, 121.

waarbij de afbetaling werd geregeld. Van *f* 1200 zou VAN VUCHT betalen 6 percent en de overige *f* 1625 zou hij betalen op cusing, *f* 6 elke maand afbetalende. Bovendien verbond VAN VUCHT zich te leveren „een perspectyff stucxken van twaelf pilaertgens, hun bekend, sijnde omtrent een groot soort paneel, jaerlijks geduyrende soo lange de voors. *f* 1625 sall sijn voldaan¹⁾. Doch staet in VAN VUCHTS vrijheyte deselve *f* 1625 te reduceren tegens de penn. sestien & als hij VAN VUCHT deselve somme sall hebben gereduceert soo sall hij aen hem WAESBERGE gehouden sijn te leveren vyer achtereenvolgende jaeren ider jaer een stuckjen van twaelf pilaertgens bovengeroert & 't jaer naest de vyer jaer volgende een stuck van acht & veertich pilaertgens. Echter sall hij moeten leveren 't stuck hyerboven geroert voor 't jaer daer hij in sall getreden sijn. Noch sall VAN VUCHT over twee jaeren naer date deses, een maent onbegrepen, aen denselven WAESBERGEN leveren een stuck van acht ende veertich pilaertgens. — Alle de stucken in desen geroert sullen voor hem VAN VUCHTS werck mogen passeeren te weten soodanich als hij aen hem VAN WAESBERGE voor desen heeft geleverd & met sijn eygen hant geteckent.” Verder werd overeengekomen hoeveel tonnen turf zij ieder uit hun veenland jaarlijks trekken mochten; welke verplichtingen VAN VUCHT's vrouw hebben zou, ingeval hij kwam te overlijden, enz.

Uit deze acte blijkt, dat het werk van een perspectiefschilder werd berekend naar het aantal pilaren, welke er op stonden; dat VAN VUCHT zich wel eens liet helpen door anderen, waarschijnlijk leerlingen, en dan denken wij 't eerst aan ANTONY DE LORME, die als getuige ook deze transactie teekende, en dat ABR. VAN WAESBERGE de voornaamste afnemer van zijnen vriend was.

De geldelijke zorgen namen toe. Den 15^{en} April 1636 werden van hem opgevorderd twee termijnen van jaarlijksche cusingpenningen, waarvan de eerste reeds den 22 Febr. 1635 verschuldigd doch niet betaald was²⁾: WAESBERGE kon niet helpen; hij had VAN VUCHT's schuldbekentenissen, dd. 20 Jan. 1635, den 23^{en} Maart daaraanvolgende reeds overgedragen aan een ander wien hij *f* 1711 schuldig was.³⁾ Bovendien kwam VAN VUCHT zijne verplichtingen jegens VAN WAESBERGE niet na. En zoo aarzelde deze ook niet den 26^{en} April een procureur te Utrecht te machtigen „om aldaer rechtelijck te doen arresteeren seeckere twee schilderijen, perspectieven sijnde, 't eene met vierkante pilaeren & 't ander met ronde roode gemermerde pilaren, als berustende sijn ten huysen van Sr. ADRIAEN

1) Elk schilderij vertegenwoordigde dus eene waarde van minstens *f* 65.

2) Prot. A. WAGENSVELT, XI, 234.

3) Prot. A. HUYSMAN, XI, 39.

VAN MATENESSE, aldaer gesonden door JOHANNES VAN VUCHT". Waren de stukken reeds verkocht, dan moest beslag gelegd worden op de penningen, en of deze of de stukken moesten gezonden worden aan DAVID VAN HOOGENHUYSE, koopman te Amsterdam.¹⁾

En was het maar gebleven bij deze speculatie in veenderijen, maar ook de tulpenhandel had hem meegesleept. VAN WAESBERGE had, voor hen beiden, tulpen gekocht te Haarlem, Delft, Gouda, Utrecht en Kamerijk²⁾ en in Januari 1636 had hij nog van eenen WILLEM MAERTENSE VAN DER WERFF, lakenkooper te Gouda, gekocht de helft van eene partij tulpen, waarvan de gebroeders ABRAHAM en LOTT JACOBSE, tuinders te Rotterdam, de andere helft genomen hadden. WAESBERGE had voor die partij f 565 betaald; de tulpen waren in den tuin der gebroeders JACOBSE geplant, en zouden, naar zij hoopten, een aardigen winst opleveren.³⁾

VAN WAESBERGE geraakte echter in moeilijkheden. Meermalen had hij reeds hulp gezocht bij zijne familie, ook bij den reeds vermelden DAVID VAN HOOGENHUYSE, die met zijne halve zuster MARGUERITA was gehuwd den 16 Mei 1594. In de door den heer LEDEBOER medegedeelde genealogie der familie VAN WAESBERGHE heet HOOGENHUYSEN schoolmeester, en in eene latere aantekening Praeceptor van de Latijnsche school en naderhand boekhandelaar te Rotterdam. In de hier vermelde acten wordt hij echter genoemd boekverkooper te Amsterdam. Later heeft hij zich te Rotterdam gevestigd, maar hij heeft er niet lang geleefd, daar hij den 4^{en} Juli 1648 begraven is.⁴⁾

Den 18^{en} April 1636 nu had ABRAHAM VAN WAESBERGE dezen D. VAN HOOGENHUYSEN, ter voldoening van zijne assignatiën, overgedragen de opbrengst eener op dien dag in den Doele gehouden openbare verkooping van schilderijen en teekeningen, waarschijnlijk zijn fonds als kunsthandelaar. Den volgenden dag werd weder eene dergelijke veiling gehouden⁵⁾. Maar de opbrengst dekte „op verre nae" niet het bedrag der assignatiën, en daarom droeg ABRAHAM hem den 1^{en} Mei over een zevende part (zijn aandeel) in de Compagnie voor „het incoopen ende beneficiëren van de landen in de polder genaempt het Zuydteynde van Waddinxveen, een derde part en een negende part in de Compagnie tot incoopen

---

¹⁾ Prot. A. HUYSMAN, XII, 33.

²⁾ Prot. N. A. VOGEL, XXVI, 82.

³⁾ Prot. N. A. VOGEL, XII, 178.

⁴⁾ Rekening van kerkmeesters.

⁵⁾ Prot. A. WAGENSVELT, XVIII, 75.

enz. van de landen gelegen achter Seghwaert, de obligatie van VAN VUCHT; dd. 14 Dec. 1635 ad *f* 2850, en eene obligatie van *f* 300." ¹⁾

Zoo kwam D. VAN HOOGENHUYSEN ook in aanraking met VAN VUCHT. Den 27^{en} Juni regelden deze twee en VAN WAESBERGE den stand der zaken. Hierbij verbond VAN VUCHT zich, ter voldoening van zijn schuld ad *f* 2825, aan HOOGENHUYSEN te leveren: „een schilderij sijnde een keucken, gemaect naer een schilderij van Mr. DIRCK GOVERTS ende noch 6 perspectyff stucken schilderijen, soo van hem VAN VUCHT gemaect als noch te maecken, waervan hij het stuck, gedaen naer 't werck van DIRCK GOVERTS, en een stuck perspectyff dadel. sal leveren, ende noch een binnen een maendt ofte sess weken, ende t'eynde de XV maenden naer dato deses noch twee stucken perspectyff, ende alle sess maenden daeraenvolgende een stuck ter tijt ende wijlen de voors. sess stucken perspectyff schilderijen aen D. v. H. sullen zijn vollevert; welcke stucken schilderijen de voorn. partijen in desen hebben gerekent op *f* 125, ende geconditioneert dat deselve soo groot ende wel gewrocht geleverd sullen moeten werden als het stuck dat v. VUCHT dadel. sal overleveren, door VAN WAESBERGE ende D. v. H. gesien ende nu tot Utrecht staende is” Sterft VAN VUCHT of levert hij de schilderijen niet, dan moet hij of zijne nakomelingen voor elk ontbrekend stuk vergoeden *f* 125. Bovendien moet VAN VUCHT aan D. v. H. minstens binnen 14 dagen ter hand stellen twee acten van twee $\frac{1}{6}$ parten in den staak van hunne veenderij in den Segwaardtschen polder, en anders zal hij moeten betalen de som van *f* (1)965, waarvoor WAESBERGE deze van VAN VUCHT had gekocht; in welk geval die Segwaardtsche portiën weder VAN VUCHT's eigendom zouden worden. ²⁾

Denzelfden dag en voor denzelfden notaris werd nu het contract tusschen VAN VUCHT en VAN WAESBERGE ontbonden. De laatste bevond, „dat de veenlanden niet het verwacht voordeel opleveren”, en achtte hierom onraadzaam het contract te continuëren, terwijl VAN VUCHT er in toestemde, omdat „hij daerover geen questie met VAN WAESBERGE wilde hebben”. VAN VUCHT droeg nu zijn helft van de landen onder Hillegersberg en Wildevveen over aan WAESBERGE of dengene, dien deze noemen zou, alsmede een partijtje land, dat op den naam van VAN VUCHT alleen stond, en gelegen was in Waddinxveen, mits VAN WAESBERGE voor zijne rekening nam de op de landen rustende schulden, zorgde voor de betaling der bloemen, te Haarlem enz. gekocht, of die koopen buiten schade van VAN VUCHT met de verkoopers afmaakte; uitgezonderd de in Januari

¹⁾ Prot. A. WAGENSVELT, XXVIII, 78.

²⁾ Prot. N. A. VOGEL, XXVI, 83.

te Gouda gekochte bloemen, in welker provenu VAN VUCHT zijn aandeel nadrukkelijk verlangde te behouden, terwijl VAN WAESBERGE het hem gaarne toe-kende als „indemniteit” voor zijne obligatie van *f* 1200 „door VAN VUCHT aan v. WAESBERGE met andere verleden van gehypothequeerde schuldbrieven ten behoeven van WAESBERGE gecasseert & voldaan, ende door WAESBERGE aen JAN JACOBSE verpandt, tot die obligatie door WAESBERGE aen VAN VUCHT sal zijn gerestitueerd & ter protocolle notarii sal hebben geroyceert.” VAN VUCHT machtigde den notaris ANT. HUYSMAN, om (wanneer blijkt dat WAESBERGE de te Gouda gekochte bloemen had betaald) de perceelen land te transporteeren aan WAESBERGE of aan dengene, wien deze aan VAN VUCHT noemen zou, en hij verklaarde voor dit transport voldaan te zijn met de helft der op de landen rustende en onbetaalde schulden, welke helft de aanvaarder van het transport te zijnen laste nemen zou, alsmede met de helft der penningen, die door WAESBERGE, nevens zijn eigen helft, voor VAN VUCHT waren betaald en verschoten, en bovendien nog met „twee perspectyff schilderijen,” daar VAN WAESBERGE met D. VAN HOOGENHUYSEN was overeengekomen, dat dezen geen acht maar zes stuks zou geleverd worden en „noch een gemaect naer DIRCK GOVERTSZ., en eindelijk met de som van van *f* 30, die WAESBERGE beloofde voor VAN VUCHT te betalen.¹⁾

De acte werd door WAESBERGE aan zijnen zwager ter hand gesteld, benevens „twee groote perspectyff stucken schilderijen van VAN VUCHT, daarvan het eene is verciert met beelden door Mr. PALAMEDES, schilder tot Delft,²⁾ twee satijne victoryewagens van den Prince van Oraenge, een koperen gesneden plaet van Erasmus, ende noch drie schilderijtjes.”

Naar het schijnt ontstond een weinig later verschil tusschen WAESBERGE en VAN VUCHT over de te Gouda gekochte tulpen, waarvan de laatste in de overeenkomst van den 27^{en} Juni uitdrukkelijk zijn aandeel aan zich gehouden had, dat de ander hem gaarne had toegestaan als „indemniteit” voor het gebruik maken van zijne obligatie. Op den 11^{en} Nov. legden de tuinders ABRAHAM en LOTH JACOBSE, op verzoek van WAESBERGE, de verklaring af, dat deze in hunne tegenwoordigheid voor de tulpen, welke hij met VAN VUCHT te zamen gekocht had, *f* 565 had betaald, even als zij voor eene gelijke partij³⁾. Het verschil hierover liep hoog, want veertien dagen later, den 26^{en} Nov., herriep VAN VUCHT „om pregnante redenen hem daertoe moverende, die hij in tijde ende wijlen nader deduceren sal”, de procuratie, welke hij den 27^{en} Juni had gegeven

¹⁾ Prot. N. A. VOGEL, XXVI, 82.

²⁾ Deze acte bevestigt dus, dat A. PALAMEDES schilderijen van VAN VUCHT heeft gestoffeerd.

³⁾ Prot. N. A. VOGEL, XII, 178.

aan den notaris A. HUYSSMAN, en gaf hij last schout, schepenen en secretarissen te Hillegersberg en Zevenhuizen hiervan kennis te geven, „opdat sij niet over eenige transporten ofte cessiën sullen hebben te staan, die de voorn. HUYSSMAN uyt cracht vande gerevoceerde procuratie zoude trachten te doen.¹⁾ Toch bedaarde weldra zijn toorn, want den 6^{en} Dec. passeerde hij met WAESBERGE eene acte waarbij zij hunne partij tulpen overdroegen aan den goudsmid JAN JACOBSE „in mindering ofte tot voldoeninge van sekere obligatie die (deze) ten laste van WAESBERGE sprekende heeft ter somme van *f* 600, rentende de penning 16, ende dat onverminderd 't recht dat JAN JACOBSE heeft op VAN WAESBERGE uyt cracht van die obligatie ende oock op VAN VUCHT uyt cracht van een andere obligatie door hem op den 23^{en} Jan. 1632 ten behoeve van WAESBERGE verleden ter somme van *f* 1200 ende die hem JAN JACOBSE door VAN WAESBERGE als pandt der minne ter handt gesteld is, om als 't procedu vande bloemen niet bedraegt wat JAN JACOBSE competeert, aen henl. te mogen verhalen 't restoir.”²⁾ Beiden, VAN VUCHT en VAN WAESBERGE, veranderden echter spoedig van opinie. VAN WAESBERGE wilde VAN VUCHT houden aan de gemaakte transactie en tevens op haar terugkomen wat JAN JACOBSE betrof. Den 29^{en} Jan. 1637 liet hij VAN VUCHT aanmanen, zijn woord gestand te doen, hem tevens belovende, dat hij hem de obligatie van *f* 1200 door JAN JACOBSE zou doen restitueeren, en hem aanbiedende dadelijk rekening te doen „van tgene aende parthije blomen bevonden soude mogen werden geadvanceert ofte geprouffiteert te sijn”. VAN VUCHT antwoordde echter, dat hij slechts voorwaardelijk had toegestemd, en wel op deze voorwaarden: 1^o. dat de notaris hem nog denzelfden avond namens VAN WAESBERGE zou laten weten waar en wanneer de afrekening zou plaats hebben, 2^o dat hem van een som van *f* 200, waarover hij met VAN WAESBERGE oneens was en waarover „sijl. jegens den anderen in rechten voor den Gerechte deser stadt verschillich waren — satisfactie wierd gedaan”. De notaris verklaarde dat „beyde tselve teenemael onwaerachtich was”; hierbij opmerkende, dat de tweede voorwaarde niets te maken had met de bloemenquestie en dat VAN VUCHT „eenige weynige tijt geleden tselve aen VAN WAESBERGE (zooals hij VAN VUCHT oock selfs bekende) om *f* 71 gelaten hadde” waarvan hij nu „de volle somme begeerde.” Beiden, VAN WAESBERGE en VAN VUCHT, trachtten de partij bloemen weder machtig te worden. Den 30^{en} Jan. zat VAN WAESBERGE met den notaris te wachten op JAN JACOBSE, maar deze liet weten dat hij werd opgehouden door

---

1) Prot. J. v. ALLER ANDRIESZ, XIII, 400.

2) Prot. N. A. VOGEL, XX, 77.

VAN VUCHT. Op eene tweede boodschap, of hij de bloemen wilde leveren, antwoordde hij dat hij „d'eene helft wilde leveren, maer dat hij mette andere helft soo verre met VAN VUCHT hem hadde geëngageert dat hij hem deselve niet conde ontseggen". Daarop bood de notaris namens WAESBERGE aan JAN JACOBSE dadelijke betaling van *f* 610 aan, tevens dreigende dat WAESBERGE anders tot rechtelijke middelen zijn toevlucht zou nemen om zijn recht op die bloemen te recouvreeren, en hem verbiedende een deel der bloemen te verkoopen.¹⁾

Wij weten niet, hoe het verder gegaan is met deze quaestie. Omtrent de veenlanden vinden wij nog in eene notariële acte van 5 Febr. 1637 aangeteekend, dat H. WALHOFF, H. BENTS en JOHANNES VAN VUCHT goedkeuren dat het $\frac{1}{7}$ aandeel van C. DE VRIES in de door hen, volgens contract van 1 Jan. 1634, gezamenlijk gekochte landen, gronden of waters onder Waddinxveen, door dezen werd verkocht aan JAN ISRAELSZ VAN HALMAEL, waarvoor hem bij de gemeene Compagnie approbatie was toegestaan bij acte van 23 Jan. 1637.²⁾

VAN VUCHT zou de beëindiging van al deze zaken niet beleven. Het Register van Overledenen meldt onder de dooden, die gestorven waren in de week van 29 Juni tot 5 Juli 1637: „JOHANNES V.D. VUCHT, in de Nieupoort" en die doode is zeker onze schilder. Den 2^{en} Maart van het volgende jaar toch gaf „ANNETGE GERRITS, wede van JOHANNES VAN VUCHT" machtiging om haar helft van het veenland, dat haar man en ABR. VAN WAESBERGE in de Wilde Veenen indertijd gekocht hadden, te verkoopen.³⁾ Nog geruimen tijd zou de weduwe last hebben van de zaken, waarin haar man zich gestoken had. Den 1^{en} Febr. 1640 machtigde zij een der deelhebbers van de op 31 Jan. 1634 opgerichte Compagnie tot het opkopen van landen in den polder het Suyteynde van Waddinxveen, om haar portie in die landen en wateren te verkoopen, evenals haar aandeel in een plaatsje, groot omtrent drie morgen, zoo water als land, aan de Goudsche kade, hetwelk op den naam van haar man alleen was gesteld.⁴⁾ Dat de obligatie van *f* 1200, welke op zijn huis in de Nieupoort (Oppert) en op zes huisjes in het Quakernaet, nog niet afgelost was, blijkt hieruit, dat de weduwe van JOAN VAN WAESBERGE den tweede, den 13^{en} Febr. 1640 haar huis verkocht, maar dit verbonden bleef voor gemelde obligatie.⁵⁾ En den 8^{en} Aug. 1644 bekende VAN VUCHTS' weduwe nog schuldig te zijn aan ABRAHAM JACOBSE, waarschijnlijk de tuinder die de tulpen had geplant, *f* 100 en aan een ander persoon *f* 125.⁶⁾

¹⁾ Prot. N. A. VOGEL, XIII, 8 en 9.

²⁾ Prot. G. VAN DER HOUT, XVI, 78.

³⁾ Prot. A. HUYSMAN, VI, 19.

⁴⁾ Prot. A. KIEBOOM, VI, 24.

⁵⁾ Prot. A. HUYSMAN, X, 75.

⁶⁾ Prot. P. v. LEEUW, III, 80, 81.

Misschien heeft de weduwe later nog in zorgelijke omstandigheden verkeerd. Den 3^{en} Aug. 1646 leende zij 200 ca. gld. voor één jaar, tegen 6 percent interest, en met eene andere weduwe tot borg.¹⁾

En bij al die zorgen konden haar geen kinderen troost schenken. Vier dochters had zij ter wereld gebracht. De eerste werd gedoopt op 20 Nov. 1624, de tweede op 17 Mei 1626, de derde den 25^{en} Nov. 1629, en deze drie kregen telkens denzelfden naam, ANNA. Bewijs genoeg dat de twee eerste spoedig zijn gestorven. Na de derde ANNA, werd den 16^{en} Mei 1636 eene dochter EVA gedoopt, maar ook deze twee stierven weldra; de eene in de week van 13/20 Dec. 1636 en de andere in de week van 25 April tot 2 Mei 1637, ruim twee maanden vóór de vader overleed. Men heeft wel eens gedacht, dat de schilder GERRIT VAN VUCHT een zoon van JOHANNES VAN VUCHT zou zijn. Dit is echter niet het geval. Veeleer waren zij tijdgenooten en waarschijnlijk verwanten, daar GERRIT den 5^{en} April 1635, een half jaar na het huwelijk van JOHANNES, dezen, gelijk wij zagen, als getuige bijstond.

Nog een enkel woord over ABRAHAM VAN WAESBERGE. Den 20^{en} Jan. 1637 rekende hij af met zijn zwager DAVID VAN HOOGENHUYSEN, dat wil zeggen: werd bepaald op welke wijze en in welke termijnen hij zijn schuld aan dezen zou voldoen.²⁾ En den 14^{en} Maart verkocht deze de aandeelen in polderlanden, de schilderijen van VAN VUCHT en andere kunstzaken, welke ABRAM VAN WAESBERGE hem had afgestaan, aan ADRIAEN LIEVENSZ VAN HAEMSTEDÉ, een halven broeder van moederszijde van HENDRICK MAERTENSE SORCH.³⁾

Ook met zijn broeder ISAAK moest ABRAM VAN WAESBERGHE nog afrekenen. ISAAK had ABRAM's huis op de Hoogstraat overgenomen, en dit weder verkocht. Maar hiermede waren zij niet quitte. Den 22^{en} Mei 1639 was ABRAHAM nog f 683 schuldig aan ISAAK, en werd de betaling hiervan geregeld: ABRAHAM zou er voor leveren portretten, door een bekend kunstenaar gegraveerd,⁴⁾ en ABRAHAM verkeerde in zóó treurigen toestand, dat hij een request presenteerde aan heeren burgemeesteren, waarin hij zeide „door sijn goetheyt aen anderen „betoont (die hij teveel vertrouwt heeft) als oock door quade fortuyne” te zijn „gecomen in ongelegentheydt” en „alsnu ledich” zijnde verzocht hij om het „opzienderschap van de schuyt vaerende van dese stede op Delft”, dat vacant was.⁵⁾

Doch het is tijd, dat wij tot den kunstenaar VAN VUCHT terugkeeren.

---

1) Prot. J. DUYFHUYSEN JR., XXII, 23.

2) Prot. N. A. VOGEL, XXVI, 93.

3) Prot. N. A. VOGEL, XX, 90.

4) Prot. N. A. VOGEL, XXV, 38.

5) Prot. N. HUYSMAN, XII, 433.

Daar wij niets weten van zijne jeugd, kan ook niet met zekerheid gezegd worden wie zijn leermeester is geweest. Dr. W. BODE zegt in zijne reeds vermelde studie over het Museum te Schwerin, dat VAN VUCHT's werk het meest verwant is aan dat van B. VAN BASSEN. Deze werd in 1613 lid van het St. Lucasgilde te Delft, bleef daar tot 1620, en ging toen waarschijnlijk naar Den Haag, waar hij in 1622 werd ingeschreven in het schildersgilde. VAN VUCHT, die omstreeks het begin van 1603 geboren werd en op zijn 21^e jaar trouwde, begon waarschijnlijk omstreeks 1618 zich in de kunst te oefenen, en het ligt voor de hand dat hij dit bij VAN BASSEN heeft gedaan, met wiens werk het zijne in opvatting en koloriet zeer veel overeenkomst heeft. Waarschijnlijk heeft VAN VUCHT ook te Delft A. PALAMEDES leeren kennen, die met hem ongeveer van denzelfden leeftijd was. VAN BASSEN stond onder den invloed der Antwerpsche architectuurschilders, en leidde VAN VUCHT in hetzelfde spoor.

Van de schilderijen, door JOHANNES VAN VUCHT geschilderd, zijn er thans nog slechts vier bekend: een in het Museum te Schwerin, een in de Kunsthalle te Bremen, een in het Museum te Metz en een bij den heer Rath PELTZER te Keulen.

Het zijn gezichten in kerken, welke gebouwd zijn in Renaissance-stijl, gelijk er hier te lande niet voorkomen, en waarvan hij het model dus elders heeft ontleend. Dr. FR. SCHLIE geeft in den catalogus van 't Museum te Schwerin de volgende, zeer nauwkeurige beschrijving van zijn, in dit Museum aanwezige hoofdwerk.

„Kreuzgewölbe wechsen mit oben offen gebliebenen Kuppeln. Von den Ecken der Pfeiler springen Dreiviertelsäulen toskanischen Styls aus rötlichem Marmor vor. Oberhalb dieser Säulen, ebenso unterhalb der Kuppelansätze, laufen Friese römisch-dorischer Ordnung entlang, die mit Triglyphen, Stierschädeln und Rosetten oder Schilden geziert sind. Die den Kuppeln sich anschliessenden Overschiffe und Seitenkapellen sind mit einfach cassettirten Tonnengewölben gedeckt. In der Ferne, geradezu, eine mit zwei Durchgängen, gebildete Chorschränke, hinter welcher ein Abschluss nach Art einer Apsis erscheint. Ein warmer gelblicher Ton geht durch den schön erfundenen Raum, auf dessen parquettirten Fussboden mehrere Gruppen von Männern, Frauen und Kindern herschreiten, die mit der fein durchgeführten Linien- und Luftperspective sehr geschickt in Harmonie gesetzt". Van het hier beschreven kerkinterieur, waarmede de twee andere in hoofdzaak overeenstemmen, maakte L. SCHUTZ eene gravure, die in den jaargang 1889 der *Graphischen Künste* is opgenomen ter versiering van de beschrijving, door Dr. W. BODE daar gegeven van de hoofdwerken in het Museum te Schwerin. Deze schilderij is geteekend I V, terwijl de derde initiaal onleesbaar is; het stuk te Bremen en dat van Dr. PELTZER dragen de volle handteekening I. v. VUCHT.

In HOET en TERWESTEN's Catalogus wordt eene kerk van hem uit 1628

vermeld op eene veiling, den 27^{en} Sept. 1762 in Den Haag gehouden, die *f* 21 deed, en „een tempeltje, P. H. 11, B. 16 d.’’, uit de veiling van P. L. DE NEUFVILLE te Amsterdam, op 19 Juni 1765, dat *f* 17 opbracht.

Verder is bekend eene gravure van P. NOLPE naar zijne voorstelling der „bevrijding van Petrus’.

Hij zelf schilderde de figuren in zijne kerken niet. Blijkbaar zijn die van de hand van zijn tijdgenoot ANTHONIE PALAMEDES, gelijk wij ook boven door een acte gestaafd vonden.

Hoeveel leerlingen VAN VUCHT gevormd heeft weten wij niet. Slechts van A. DE LORME is het zeker.

Wij laten hier eene handteekening van JOHANNES VAN VUCHT volgen van 1635.

Johannes van Vucht